

Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Echt-Susteren

Introductie

In Echt-Susteren zien we op dit moment al dat de gevolgen van klimaatverandering een impact hebben op de leefomgeving. Het wordt heter, droger en er zijn vaker hoosbuien. Hier moeten we mee aan de slag, zodat de gevolgen van het veranderende klimaat worden beperkt, en de leefomgeving tegelijkertijd groener en gezonder wordt voor onze inwoners. Zo is Echt-Susteren ook in de toekomst een gemeente om prettig in te wonen, werken en recreëren.

Daarom gaat de gemeente samen met haar omgeving aan de slag om knelpunten op het gebied van klimaatverandering te adresseren, en kansen om de gemeente klimaatadaptiever te maken te benutten. De stappen die we nemen staan in deze Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie. Hierin werken we namelijk nader uit welke acties we gaan ondernemen om de gemeente klimaatadaptief en waterrobuust in te richten.

Inhoud van de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie

Deze agenda is gericht op de thema's hittestress, droogte en wateroverlast. De andere thema's die onder klimaatadaptatie vallen (namelijk: biodiversiteit en hoogwaterveiligheid) zijn in deze agenda niet nader uitgewerkt.

Een Lokale Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie beschrijft het ambitieniveau voor klimaatadaptatie in doelen en strategieën, maar ook de maatregelen (wie, wat, wanneer, financiën, kostendragers) die worden ingezet om de leefomgeving in de gemeente waterrobuust en klimaatbestendig te maken.

De lokale uitvoeringsagenda stellen we gezamenlijk op met gebiedspartners. Dit doen we in klimaat-risico en kansendialogen. Tijdens de dialogen hebben we de knelpunten en kansen besproken die komende jaren gaan spelen in Echt-Susteren en hoe we deze gezamenlijk gaan aanpakken.

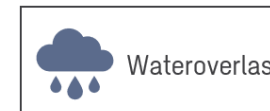
Leeswijzer

De uitvoeringsagenda klimaatadaptatie is een document waarin de aanpak van de klimaatrisico's en klimaatkansen in de gemeente Echt-Susteren worden opgeschreven en onderbouwd. Risico's en kansen zijn in de uitvoeringsagenda omschreven als 'opgave'. Per opgave wordt vervolgens de uitvoering uitgewerkt in de vorm van een aanpak, resultaten, acties en stakeholders. Alle informatie over opgaven en daaruit voortvloeiende acties staat dus overzichtelijk bij elkaar.

In de gemeente Echt-Susteren splitsen we de aanpak op in 3 onderdelen: wonen, buitengebied en werken/bedrijventerreinen. Binnen deze 3 onderdelen zijn verschillende klimaatopgaven gedefinieerd. De onderdelen worden aangegeven met de volgende icoontjes:

De klimaatthema's worden in de agenda ook aangegeven met icoontjes, deze zijn als volgt te herkennen:

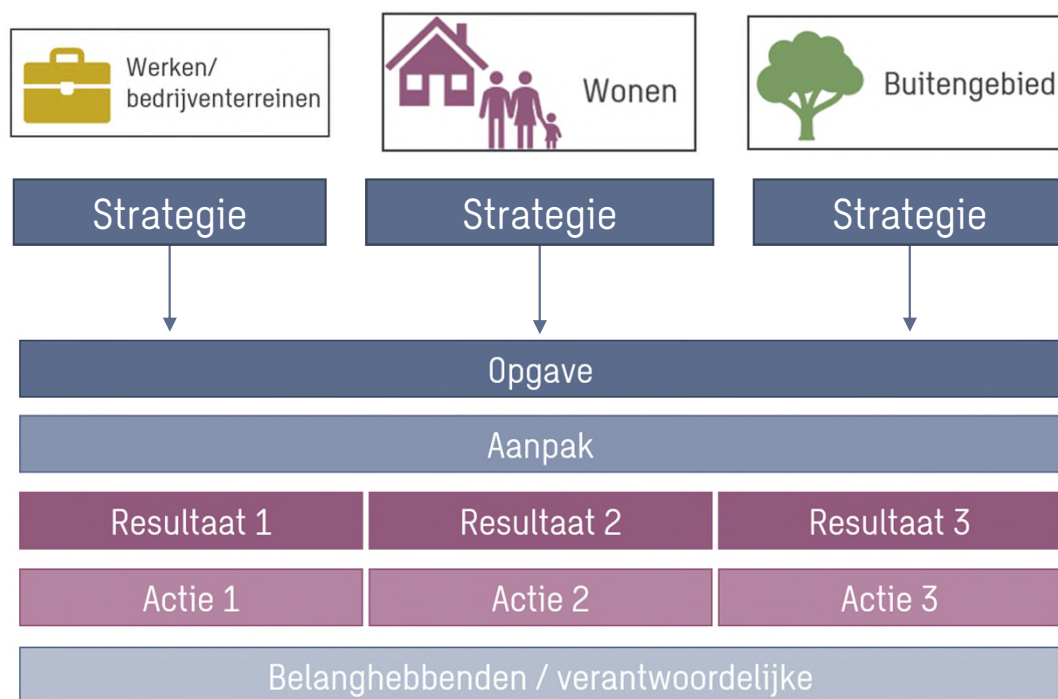

Opzet structuur uitvoeringsagenda

De in de risicodialoog opgehaalde knelpunten en kansen zetten we per onderwerp uiteen. Eerst wordt per onderwerp de algemene strategie omschreven. Deze geeft aan hoe het onderwerp in Echt-Susteren zal worden ingevuld. Vervolgens wordt deze specifiekier uitgewerkt in het zogeheten 'klimaatfiche'.

De indeling van het klimaatfiche is als volgt:

- De opgave beschrijft globaal welk knelpunt of welke kans uiteen wordt gezet.
- Bij de aanpak vertellen we op hoofdlijnen hoe we dat knelpunt gaan aanpakken, of hoe we die kans gaan benutten.
- Het resultaat is een concrete, cijfermatige beschrijving van de strategie. Het beantwoordt de vraag: hoe weten we wanneer we klaar zijn?
- De acties zijn de maatregelen die er genomen gaan worden en de projecten die voorzien worden
- Bij het onderwerp belanghebbende/verantwoordelijke wordt nader ingegaan op *wie* de trekker is van de opgave, en welke partijen er ook betrokken zullen zijn.

DPRA

7 ambities

voor een waterrobuuste en
klimaatbestendige inrichting
van Nederland

In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) zijn 7 ambities vastgelegd om Nederland waterrobuust en klimaatbestendig in te richten.

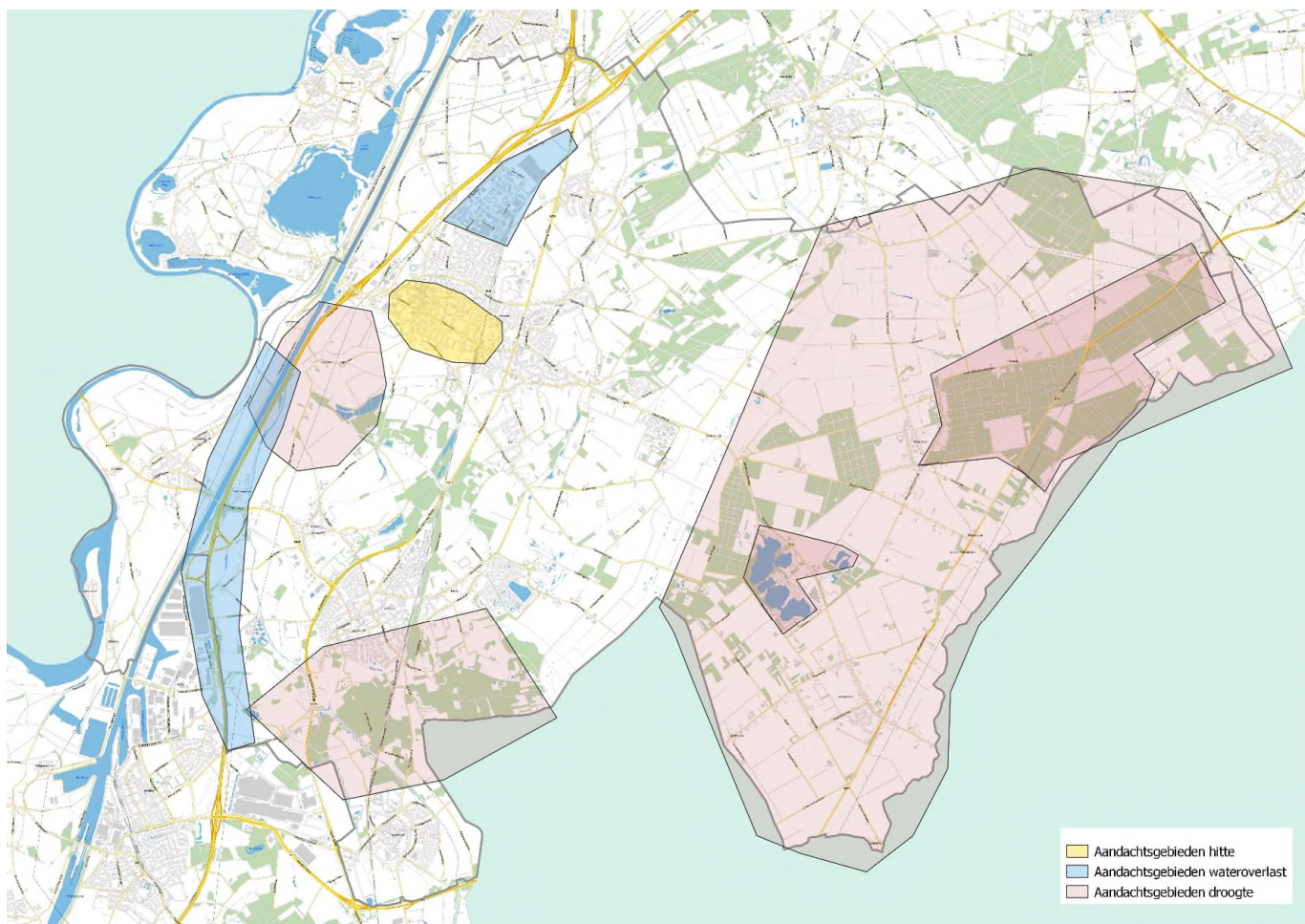
1. Kwetsbaarheid in beeld brengen. Deze ambitie wordt ingevuld door stresstesten uit te voeren om de effecten van klimaatverandering in te vullen. In Echt-Susteren is de stresstest in 2018 uitgevoerd gezamenlijk met andere gemeenten in noord-en midden Limburg. Resultaten zijn hier: wpm.klimaatatlas.net in te zien.
2. Risicodialog voeren en strategie opstellen. Aan deze ambitie geven we invulling in dit document.
3. Uitvoeringsagenda opstellen. Als resultaat van de risicodialog stellen we een uitvoeringsagenda op. Hierin vertellen we wat we komende jaren gaan doen op het gebied van klimaatadaptatie in de gemeente.
4. Meekoppelkansen benutten. We houden rekening met meekoppelkansen in de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. Als we ergens in de openbare ruimte aan de slag gaan, dan gebruiken we dat als natuurlijk moment om de openbare ruimte klimaatbestendiger te maken.
5. Stimuleren en faciliteren. In de uitvoeringsagenda geven we een plek aan het stimuleren en faciliteren van klimaatadaptatie. Vragen als "Hoe nemen we bewoners mee?" worden hierin nader uitgewerkt. Ook is er als onderdeel van de uitvoeringsagenda een communicatieplan gemaakt. Hierin wordt uiteengezet welke communicatie-acties er worden genomen.
6. Handelen bij calamiteiten. Dit wordt ingevuld middels de gebruikelijke crisisorganisatie van de gemeente en/of veiligheidsregio. Dit wordt opgeschaald op basis van de ernst en omvang van de calamiteit.
7. Reguleren en borgen. De uitkomsten die in de uitvoeringsagenda staan moeten worden vastgelegd en een plek krijgen in de reguliere (werk) processen in de gemeente. Dit doen we door de verschillende verantwoordelijke afdelingen vroegtijdig te betrekken in het proces, en de agenda bij hen te valideren. Zo wordt klimaatadaptatie een gezamenlijke opgave, en borgen we dat we de gemeente klimaatadaptatiever en waterrobuuster maken.

Leidende principes

- **We doen het samen;** In Echt-Susteren is het proces heel belangrijk. Dus niet alleen *wat* we doen, maar ook *hoe* we dat doen. Zeker in het buitengebied moeten partijen elkaar opzoeken in de aanpak van projecten en knelpunten.
- **Integraal;** De koppeling tussen biodiversiteit en klimaatadaptatie maken we zo veel mogelijk. Het inpassen van groen kan wateroverlast en hittestress voorkomen. Dit is meteen ook een kans om biodiversiteit te bevorderen, door het groen slim te kiezen.

Kaart klimaatknelpunten

- Tijdens de risicodialog is gevraagd aan de deelnemers om de knelpunten en kansen op de kaart aan te wijzen.
- We zien vooral aandachtspunten voor droogte in het buitengebied. In stedelijke gebieden en op bedrijventerreinen zijn hittestress en wateroverlast de onderwerpen die op de voorgrond staan.

Werken/ Bedrijventerreinen

Strategieën Werken/Bedrijventerreinen

In Echt-Susteren worden nieuwe bedrijventerreinen al groen aangelegd. Hier worden groene buffers aangelegd met ook grote infiltratievoorzieningen en wadi's om water te laten infiltreren. De strategie voor de bedrijventerreinen is om de huidige, duurzame lijn door te trekken naar de toekomst. Dat doen we op de volgende manieren:

1. Stimuleren van bedrijven door bewustwording
2. Klimaatadaptatie meekoppelen bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen, of klimaatadaptatie meekoppelen in de centrumomgevingen
3. Aanpakken van traditioneel bedrijventerrein Wolfskoul

Opgave

Het klimaatadaptief inrichten en bouwen van bedrijventerreinen en de omgevingen van commerciële/werklocaties.

Aanpak

- Hoofdzakelijk wordt de aanpak “al doende leert men” gehanteerd.
- Als gemeente koppelen we mee met de strategie voor bedrijventerreinen van het waterschap.

Resultaten

Duurzame en klimaatadaptieve bedrijventerreinen.

Droogtebestendige bedrijventerreinen: de focus ligt op verdroging en hergebruik van water (dak- en proceswater).

Acties

Aanhaken strategie bedrijventerreinen van waterschap Limburg – eventueel bijdragen aan het onderzoek.

Onderzoek hoe bedrijfsprocessen kunnen bijdragen aan omgevingsopgaven.

Belanghebbenden / verantwoordelijke

Gemeente is aanjager, maar volgt voornamelijk andere partijen op de bedrijventerreinen en WL en WML.

Wonen

Strategieën wonen

In de gemeente wordt gewerkt aan de verduurzaming van de leefomgeving. Het gaat hierbij niet alleen over klimaatadaptatie, maar ook over de energietransitie en het verhogen van de biodiversiteit. Het is dus belangrijk om bij al deze opgaven niet alleen op de opgave zelf te focussen, maar om altijd ook breder te kijken. Voor klimaatadaptatie hanteert de gemeente de volgende prioriteiten:

1. De gemeente wil de stedelijke gebieden aan de randen vergroenen. Dit vergroenen doen we vervolgens op een biodiverse manier. We versterken de groene structuren buiten de kern, en brengen deze naar binnen de kern (“groene linten”).
2. Klimaatadaptatie meekoppelen met de verduurzaming van woningen.
3. Regenwater afkoppelen van de riolering bij particulieren én in de openbare ruimte.

Verder houden we in de gaten dat klimaatadaptatie wel toepasbaar moet blijven. We houden het simpel, om de toepasbaarheid van klimaatadaptatieve principes te waarborgen.

Opgave

Het klimaatadaptief inrichten en de leefbaarheid verhogen van bestaand gebied. Hierbij vinden we het belangrijk om met andere transitie mee te koppelen, zoals de transitievisie warmte, energietransitie en biodiversiteit.

Aanpak

- We gaan in gesprek met woningbouwcorporaties over het meekoppelen van klimaatadaptatie met het verduurzamen van woningen.
- We hanteren een duurzaamheids-communicatiestrategie gericht op bewustwording en stimuleringsprikkel. Deze gaat over alle aspecten van duurzaamheid: klimaatadaptatie, energietransitie, circulaire economie, biodiversiteit en verder.
- Klimaatadaptief inrichten doen we met het groen wat we nu hebben. Dit groen willen we vasthouden en verbeteren. Het bestaande groen kan gaan functioneren als verkoelende en waterbergende klimaatbuffer.
- We vergroenen schoolpleinen en liften hierbij mee op het initiatief van de regionale samenwerking WPN.

Resultaten

Een groene en klimaatadaptieve leefomgeving voor de inwoners van Echt-Susteren.

We willen een kostenbesparing realiseren door opgaven gezamenlijk en integraal aan te pakken in plaats van sectoraal en apart.

Acties

Instrumenten opzetten om de voortgang van klimaatadaptatie meetbaar te maken (bijvoorbeeld concrete, meetbare doelen stellen).

Landschappelijk inpassen van waterberging in de leefomgeving (hiervoor zetten we een pilot project op).

(bewoners) initiatieven stimuleren en honoreren door middel van subsidies en hulp. Eventueel stapelen van subsidie voor afkoppelen en een nieuwe subsidie voor groen. Ook dmv Waterklaar.

Implementeren van in het groen parkeren in de openbare ruimte (hiervoor zetten we een pilot project op).

Meer groen en water in de stad aanbrengen en hier de biodiversiteit verhogen. Zodra een ingreep in de openbare ruimte zich hiervoor leent, springen wij hierop in.

Vergroenen schoolpleinen (2 per jaar).

Belanghebbenden / verantwoordelijke

Gemeente is trekker, en werkt samen met bewoners..

Buitengebied

Strategieën Buitengebied

In het buitengebied van Echt-Susteren is het van hoog belang dat partijen elkaar opzoeken bij de aanpak van beken, knelpunten en projecten in het buitengebied. Alleen door elkaar te versterken komen we tot projecten die voor iedereen goed werken. Net als in de stedelijke gebieden is het in het buitengebied belangrijk om de koppeling tussen klimaat en biodiversiteit te maken. De prioriteiten voor de gemeenten in het buitengebied zijn als volgt:

1. De landbouwtransitie. Hoe gaan we om met boeren die stoppen? Kunnen we dat land terug geven aan de natuur?
2. Verdroging van beken. Verdroging van water in de gemeente zorgt voor verschraling van natuurgebieden.
3. Verdroging van bomen, en daardoor boomziektes. De gemeente maakt zich zorgen over problemen door verdroging.

In het buitengebied heeft de gemeente geen regie. We lopen er wel tegenaan dat er eigenlijk geen ‘regisseur van het buitengebied’ is die het grote geheel in de gaten houdt. Dit willen we komende jaren beter doen.

Opgave

Klimaatbestendig inrichten van het buitengebied van Echt-Susteren. In het buitengebied heeft verdroging in het bijzonder aandacht nodig.

Aanpak

- Voor de landbouwtransitie moet de landbouw als partner beter betrokken worden bij de plannen van andere partijen.
- We willen beken en andere wateren aanpassen om water bij het maaiveld te houden. Hierbij is contact met het waterschap heel belangrijk.
- Om bossen klimaatbestendiger te maken moeten we biodiverser worden: meer soorten betekent minder kwetsbaar.

Resultaten

Landbouw is aangesloten en denkt mee over plannen van andere partijen.

Verdroging van wateren tegengaan.

Klimaatbestendige bossen.

Acties

Beekbedding verhoging bij Molenbeek en Centrum Echt.

Water afkoppelen naar bossen toe.

In gemeentelijke watergangen/sloten/greppels kunnen stuwen geplaatst worden.

Bosbeheerplan actualiseren, inventarisatie kwaliteit bomenbestand.

Belanghebbenden / verantwoordelijke

Gemeente, Waterschap, andere terrein beherende organisaties, landbouw, etc.

Meekoppelkansen

- Op plekken waar onze gebiedspartners aan de slag gaan, zoeken wij actief naar mogelijkheden om mee te koppelen.
 - Het waterschap start momenteel de herinrichting van de Rode Beek op. Waar kansen liggen, zullen we meekoppelen.
 - Daarnaast staan nog meerdere beekherstelprojecten op de planning. Zodra hier kansen liggen, zullen we eveneens meekoppelen.

Samenhang GRP en DPRA

- De samenhang tussen de gemeentelijke watertaken en ruimtelijke adaptatie is in Echt-Susteren groot. De samenhang tussen uitvoeringsagenda en het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) derhalve ook.
- Deze uitvoeringsagenda is één van de uitwerkingen van het GRP en zal daarom door middel van een collegebesluit tot uitvoer worden gebracht.
- Om ook duidelijkheid in de financiering te creëren, zijn in het GRP jaarlijkse bedragen opgenomen voor klimaatadaptatie. Dat zijn projecten waarvoor water/riolering aan de lat staat, en waar andere disciplines op aan kunnen haken. Andersom zijn dat mogelijk ook werkzaamheden van andere disciplines, waar water/riolering op aan kan sluiten.
- De activiteiten die in de uitvoeringagenda zijn opgenomen (de volgende sheets) zijn daarom de kansen, zonder prioritering, waar Echt-Susteren de aankomende jaren mee aan de slag gaan; telkens daar waar de kansen zich voordoen.

Gemaakte afspraken gekoppeld aan de lokale uitvoerings-agenda klimaat adaptatie

• De Olmstraat, Echt Noord

Binnen deze plannen zijn er kansen om klimaat adaptieve maatregelen te nemen, kansen zoals:

- **de aanleg van WADI's** in de groenstrook zodat het regenwater van een groot gedeelte van de straat afgekoppeld kan worden en kan infiltreren in de ondergrond.
- **het ontstenen van verhard oppervlakte** door inritten aan te brengen met grasbetonstenen
- door het kappen van enkele bomen kan meer ruimte gecreëerd worden voor water en kan er gekozen worden voor **meer biodiversiteit** in de groenstroken.

• Sporthal Reinoudhal, Susteren

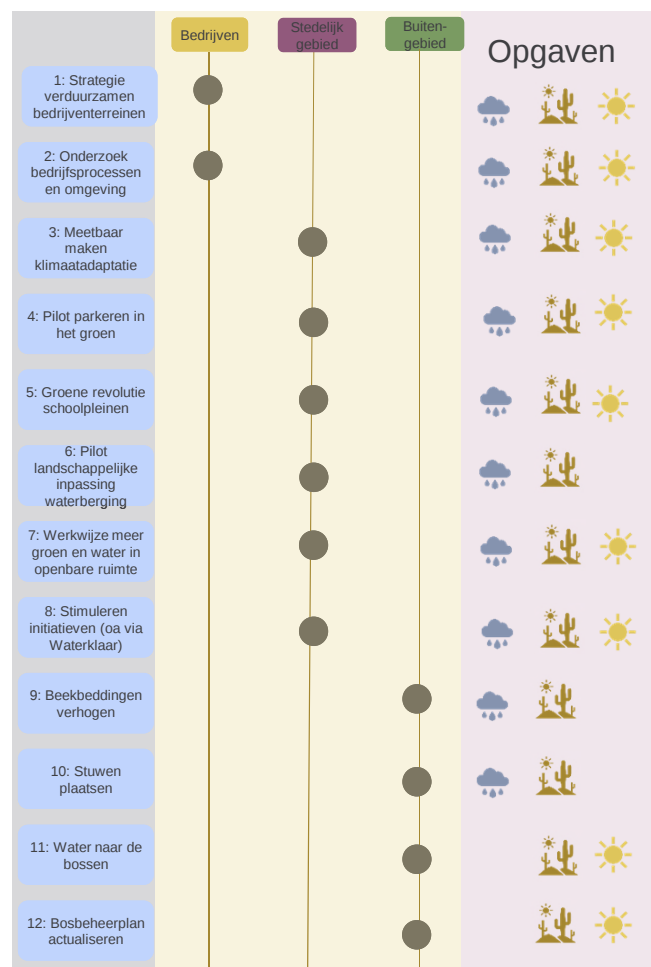
Binnen deze plannen zijn er kansen om klimaat adaptieve maatregelen te nemen, kansen zoals:

- **Door het extra aanbrengen van infiltratiekratten** kan de bestaande bergingscapaciteit voor regenwater vergroot worden waardoor de plaatselijke wateroverlast bij hevige regenbuien minder wordt
- Door bewoners en naastgelegen basisschool ook te betrekken bij onze plannen is de kans groot **dat het draagvlak van afkoppelen hemelwater** vergroot wordt.

• Revolutie Groen Blauwe schoolrevolutie

Binnen dit initiatief zijn er kansen om klimaat adaptieve maatregelen te nemen, kansen zoals:

- **Het vergroenen van verharde schoolpleinen**, wat zorgt voor een koelere speelruimte en een beter speelklimaat.
- **Door het afkoppelen van hemelwater en te bergen op eigen terrein** wordt stedelijk wateroverlast voorkomen.
- Door de school, de ouders en kinderen van de school ook te betrekken bij de inrichting van een klimaat adaptief schoolplein is de kans groot dat het **draagvlak / bewustwording van klimaat adaptatie** binnen onze gemeente groter wordt.

Samenvatting uitvoeringsagenda

Agenda

#	Naam	Omschrijving
1	Strategie verduurzamen bedrijventerreinen.	Samen met Waterschap binnen WPN verband verkennen waar en hoe bedrijventerreinen kunnen verduurzamen.
2	Onderzoek bedrijfsprocessen.	Onderzoeken hoe bedrijfsprocessen zich verhouden tot omgevingsopgaven; kunnen grondstof en afvalstromen bijdragen aan behoeften in de omgeving.
3	Meetbaar maken van klimaatadaptatie.	Opstellen van hulpmiddelen voor het monitoren van de voortgang in klimaatadaptatie.
4	Opzetten van een pilot voor parkeren in het groen.	Parkeerterreinen zijn grote verharde oppervlakken. Door deze te vergroenen kunnen grote oppervlakken worden onderbroken. Onderzocht moet worden of parkeren op groene terreinen wenselijk en haalbaar is.
5	Groene Schoolpleinen revolutie.	We gaan schoolpleinen vergroenen. Streven is 2 per jaar zodat we in 7 jaar alle scholen (basisscholen en Connect College) hebben vergroend.
6	Pilot landschappelijke inpassing waterberging.	Waterberging hoeft geen civieltechnische recht-toe recht-aan uitwerking te hebben. Door functies te combineren kan een biodiverse omgeving worden gecreëerd.
7	Werkwijze meer groen en water in openbare ruimte.	Uitwerken van de werkwijze om bij ieder project, iedere ingreep meer groen en water toe te voegen in de openbare ruimte.
8	Stimuleren initiatieven.	Onder andere via Waterklaar kunnen we particulieren en bedrijven stimuleren ook op eigen terrein actie te ondernemen.
9	Verondiepen beekbeddingen.	In sommige beken is het zinvol de bodem te verondiepen. Hierdoor ontstaat een natuurlijker verloop en kan water worden vastgehouden.
10	Stuwen plaatsen.	In kleine sloten kunnen meer compartimenten worden gecreëerd waardoor water wordt vastgehouden.
11	Water afkoppelen op bos.	Bossen voeden met water dat er naartoe wordt geleid. Een mogelijkheid om water vast te houden en ook bossen water te geven.
12	Bosbeheerplan actualiseren.	Het bosbeheerplan beter afstemmen op een veranderend klimaat.

